

KONSPEKT KATECHEZY
Szkoła Ponadpodstawowa
XXIII Dzień Papieski – „Jan Paweł II – Cywilizacja życia”

Temat katechezy: Jak budować „cywilizację życia”?

I. Założenia edukacyjne

1. Cel katechezy – wymagania ogólne

- Ukazanie różnic pomiędzy „cywilizacją życia”, a „cywilizacją śmierci”.
- Kształtowanie postawy budowy „cywilizacji życia”.

2. Metody i techniki: rozmowa sterowana, analiza tekstu biblijnego, analiza nagrania.

3. Środki dydaktyczne: Pismo Święte, projektor, komputer, głośniki.

II. Przebieg katechezy

0. Modlitwa:

K: Prośmy o światło Ducha Świętego na czas dzisiejszej katechezy modlitwą, którą od dzieciństwa modlił się św. Jan Paweł II:

Duchu Święty, proszę Cię o dar mądrości do lepszego poznawania Ciebie i Twoich doskonałości Bożych, o dar rozumu do lepszego zrozumienia ducha tajemnic wiary świętej, o dar umiejętności, abym w życiu kierował się zasadami tejże wiary, o dar rady, abym we wszystkim u Ciebie szukał rady i u Ciebie ją zawsze znajdował, o dar męstwa, aby żadna bojaźń ani względy ziemskie nie mogły mnie od Ciebie oderwać, o dar pobożności, abym zawsze służył Twojemu Majestatowi z synowską miłością, o dar bojaźni Bożej, abym lękał się grzechu, który Ciebie, o Boże, obraża. Amen.

1. SYTUACJA EGZYSTENCJALNA

- Dlaczego kobiety lub/i rodzice decydują się na aborcję dziecka? Wykluczamy w analizie sytuację, gdy ciąża zagraża życiu matki (*lęk przed odpowiedzialnością, niedojrzałość, brak wsparcia ze strony ojca dziecka i rodziny, lęk przed utratą możliwości studiowania, lęk przed utratą pracy, presja rodziny i przyjaciół*)

W przypadku trudności z wskazaniem motywów katecheta może posłużyć się tekstami z załącznika nr I.

Katecheta zapisuje odpowiedzi uczniów. Następni proszą, aby pogrupować argumenty wg grup np. czynniki ekonomiczne, czynniki społeczne, odczucia i przeżycia osobiste, względy medyczne.

POSTAWIENIE PROBLEMU: W *Evangelium vitae* św. Jan Paweł II zwrócił uwagę na m.in. na problem aborcji jako przejaw „cywilizacji śmierci”. Spróbujmy zastanowić się z jakich powodów mamy bronić ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci? Jakich postaw wymaga to od człowieka?

Zapis tematu – Jak budować „cywilizację życia”?

2. TREŚĆ ORĘDZIA ZBAWCZEGO

K: Na początku zobaczmy dlaczego mamy bronić ludzkiego życia.

Katecheta odtwarza nagranie -
https://youtu.be/Q_lKzBtbWgc?si=HhkWMasXnYHMLyCE&t=3905
(czas 1:05:00 – 1:16:00)
Źródło: YouTube – Kanał: Rycerstwo Niepokalane Kalisz; Tytuł: Jan Paweł II w Kaliszu - 04 czerwca 1997 r.

Lub rozdaje teksty uczniom:

(...) życie nienarodzonych, w naszej Ojczyźnie i na całym świecie. Posiada ono nienaruszalną wartość i niepowtarzalną godność, zwłaszcza dlatego, że - jak czytamy dzisiaj w liturgii - każdy człowiek jest powołany do uczestniczenia w życiu Bożym. Święty Jan pisze: "Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi: i rzeczywiście nimi jesteśmy" (1J 3, 1).

Okiem wiary w sposób szczególnie wyraźny możemy dostrzec nieskończoną wartość każdej ludzkiej istoty. Ewangelia głosząc dobrą nowinę o Jezusie jest również dobrą nowiną o człowieku - o jego wielkiej godności. Uczy wrażliwości na człowieka. Na każdego człowieka. (...) Prawo do życia nie jest tylko kwestią światopoglądu, nie jest tylko prawem religijnym, ale jest prawem człowieka. Najbardziej podstawowym prawem człowieka! Bóg mówi: "Nie będziesz zabijał!" (Wj 20, 13). Przykazanie to jest zarazem fundamentalną zasadą i normą kodeksu moralności, wpisanego w sumienie każdego człowieka.

Miarą cywilizacji - miarą uniwersalną, ponadczasową, obejmującą wszystkie kultury - jest jej stosunek do życia. Cywilizacja, która odrzuca bezbronnych, zasługuje na miano barbarzyńskiej. Choćby nawet miała wielkie osiągnięcia gospodarcze, techniczne, artystyczne oraz naukowe. Kościół, wierny misji otrzymanej od Chrystusa, mimo słabości i niewierności wielu swych synów i córek, konsekwentnie wносił w dzieje ludzkości wielką prawdę o miłości bliźniego, łagodził podziały społeczne, przekraczał różnice etniczne oraz rasowe, pochylał się nad chorymi i nad sierotami, nad ludźmi starszymi,

niepełnosprawnymi i bezdomnymi. Uczył słowem i przykładem, że nikogo nie można wykluczyć z wielkiej rodziny ludzkiej, że nikogo nie wolno wyrzucać na margines społeczeństwa. Obrona życia nie narodzonych jest konsekwencją tej wielkiej misji Kościoła. [Jeżeli Kościół broni prawa do życia nie narodzonych, to dlatego że pochyła się ze szczególną miłością i troską nad każdą kobietą, która ma rodzić.] Tu, w Kaliszu, gdzie święty Józef, ten wielki obrońca i troskliwy opiekun życia Jezusa, jest czczony w szczególny sposób, pragnę przypomnieć wam słowa matki Teresy z Kalkuty, skierowane do uczestników Międzynarodowej Konferencji ONZ na temat Zaludnienia i Rozwoju, jaka miała miejsce w Kairze w 1994 roku: "Wiele razy powtarzam - i jestem tego pewny - że największym niebezpieczeństwem zagrażającym pokojowi jest dzisiaj aborcja. Jeżeli matce wolno zabić własne dziecko, cóż może powstrzymać ciebie i mnie, byśmy się nawzajem nie pozabijali? Jedynym, który ma prawo odebrać życie, jest Ten, kto je stworzył. Nikt inny nie ma tego prawa: ani matka, ani ojciec, ani lekarz, żadna agencja, żadna konferencja i żaden rząd. (...) Przeraza mnie myśl o tych wszystkich, którzy zabijają własne sumienie, aby móc dokonać aborcji. Po śmierci staniemy twarzą w twarz z Bogiem, Dawcą życia. Kto weźmie odpowiedzialność przed Bogiem za miliony i miliony dzieci, którym nie dano szansy na to, by żyły, kochały i były kochane? (...) Dziecko jest najpiękniejszym darem dla rodziny, dla narodu. Nigdy nie odrzucajmy tego daru Bożego". Umiłowani Bracia i Siostry, bądźcie solidarni z życiem. Wołanie to kieruję do wszystkich moich rodaków bez względu na przekonania religijne. Do wszystkich ludzi, nie wyłączając nikogo. Z tego miejsca jeszcze raz powtarzam to, co powiedziałem w październiku ubiegłego roku: "naród, który zabija własne dzieci, jest narodem bez przyszłości". (św. Jan Paweł II. Homilia. 4 czerwca 1997 r. Kalisz)

Następnie katecheta prowadzi z uczniami dialog.

- Gdzie należy szukać wartości ludzkiego życia? *(Człowiek został stworzony i odkupiony przez Boga. Każdy ma godność dziecka Bożego i jest kochany przez Boga)*
- Jaki charakter ma prawo do życia człowieka? *(Ma charakter uniwersalny, wpisany w serce każdego człowieka)*
- Dlaczego zabijanie dzieci świadczy o kryzysie cywilizacji? *(Depcze podstawowe prawo, ucieka od odpowiedzialność, pogardza najmłodszym i najstarszym, otwiera możliwość usprawiedliwiania kolejnych zbrodni)*
- Dlaczego naród, który zabija własne dzieci jest narodem bez przyszłości? *(kryzys demograficzny, nigdy nie wiemy kogo zabijamy i jaką rolę w dziejach Polski miał odegrać)*

Katecheta zbiera wypowiedzi uczniów i jako podsumowanie odczytuje fragment z encykliki Evangelium vitae.

(...) od chwili zapłodnienia (...) rozpoczyna się życie, które nie jest życiem ojca ani matki, ale nowej istoty ludzkiej, która rozwija się samoistnie. (...) Tę oczywistą prawdę (...) nowoczesna genetyka potwierdza cennymi dowodami. Ukazała ona, że od pierwszej chwili

istnieje dokładny program tego, kim będzie ta żywa istota: człowiekiem (...). Od zapłodnienia rozpoczynają się dzieje życia człowieka, choć potrzeba czasu, aby każda z jego wielkich potencjalnych zdolności w pełni się ukształtowała i mogła być wykorzystana (EV, 60)

K: Kobieta, która staje wobec dylematu dokonania aborcji znajduje się często w jej rozumieniu sytuacji bez wyjścia. Jakiej postawy wymaga od nas Bóg?

Katecheta odczytuje tekst – Łk 10,30-37

Następnie katecheta prowadzi dialog z uczniami:

- Jakie postawy wobec pobitego człowieka przyjęli mijający go ludzie? (*Obojętność i gotowość pomocy*)
- Skąd w ludziach bierze się obojętność wobec trudności innych? (*Egoizm, wygoda, lęk przed odpowiedzialnością, niedojrzałość*)
- Czego uczy nas Samarytanin? (*Wejść w sytuację osoby potrzebującej, pomóc doraźnie, ale także zaproponować długofalową pomoc – dziś powiedzielibyśmy systemową, szukać ludzi do współpracy*)

Katecheta podsumowuje wypowiedzi uczniów.

K: Miłosierny Samarytanin uczy nas, że pomoc drugiemu człowiekowi musi mieć zarówno charakter doraźny jak i długofalowy. Co więcej winna angażować jak najwięcej ludzi, aby dzielić się odpowiedzialnością.

Mając wypisane i pogrupowane możliwe powody dla których kobieta lub/i rodzice stają przed dylematem aborcji zastanówcie się jakie działania należy podjąć, aby przyjść im z konkretną pomocą. W swoich działaniach wskażcie zarówno te doraźne jak i długofalowe. Wskażcie instytucje, które mogą się zaangażować.

W razie trudności katecheta może wykorzystać teksty z ZAŁĄCZNIKA nr II

Katecheta podsumowuje wypowiedzi uczniów.

K: Zapisane przez was argumenty, które przemawiają za dokonaniem aborcji stanowią fundamenty, na których wznosi się „cywilizacja śmierci”. Zaproponowane przez was działania na rzecz pomocy są konkretnymi działaniami budującymi „cywilizację życia”

3. AKTUALIZACJA ODKRYTEJ PRAWDY

K: Św. Jan Paweł II w swojej homilii w Kaliszu 4 czerwca 1997 r. wskazał na potrzebę mobilizacji środowisk mających na celu obronę życia:

Potrzebna jest więc powszechna mobilizacja sumień i wspólny wysiłek etyczny, aby wprowadzić w czyn wielką strategię obrony życia. Dzisiaj świat stał się areną bitwy o życie. Trwa walka między cywilizacją życia a cywilizacją śmierci. Dlatego tak ważne jest budowanie "kultury życia": tworzenie dzieł i wzorców kulturowych, które będą podkreślały wielkość i godność ludzkiego życia; zakładanie instytucji naukowych i oświatowych, które będą promowały prawdziwą wizję osoby ludzkiej, życia małżeńskiego i rodzinnego; tworzenie środowisk wcielających w praktykę codziennego życia miłość miłosierną, którą Bóg obdarza każdego człowieka, zwłaszcza cierpiącego, słabego i ubogiego, [nienarodzonego]. (św. Jan Paweł II. Homilia. 4 czerwca 1997 r. Kalisz)

Oto instytucje, które swoją działalnością wpisują się w apel św. Jana Pawła II

- Stowarzyszenie Dwie Kreski
 - Materiał I - <https://youtu.be/eICTDoeOPYg?si=ReXbVZWypeT5P9TF>
 - Źródło: YouTube – Kanał: Stowarzyszenie Dwie Kreski; Tytuł: I co teraz zrobisz?
 - Materiał II - <https://youtu.be/cZdHMQbsLWE?si=ATnJx69VP2IB8ezz>
 - Źródło: YouTube – Kanał: Stowarzyszenie Dwie Kreski; Tytuł: I co teraz zrobisz?
 - Materiał III - <https://dwiekreski.pl/o-nas/>
- Fundacja Małych Stópek
 - Materiał I - <https://youtu.be/mJYOkFiebgY?si=9sfOGSKt52gBVAvJ>
 - Źródło: YouTube – Fundacja Małych Stópek; Tytuł: Gdzie przeznaczyć 1% procent podatku?
 - Materiał II - <https://www.youtube.com/watch?v=dtHuCZfZwhk>
 - Źródło: YouTube – Fundacja Małych Stópek; Tytuł: Aplikacja Adoptuj Życie
 - Materiał III - <https://fundacjamalychstopek.pl/>

Katecheta krótko omawia działalność instytucji

4. Notatka

Potrzebna jest więc powszechna mobilizacja sumień i wspólny wysiłek etyczny, aby wprowadzić w czyn wielką strategię obrony życia. Dzisiaj świat stał się areną bitwy o życie. Trwa walka między cywilizacją życia a cywilizacją śmierci. Dlatego tak ważne jest budowanie "kultury życia": tworzenie dzieł i wzorców kulturowych, które będą podkreślały wielkość i godność ludzkiego życia; zakładanie instytucji naukowych i oświatowych, które będą promowały prawdziwą wizję osoby ludzkiej, życia małżeńskiego i rodzinnego; tworzenie środowisk wcielających w praktykę codziennego życia miłość miłosierną, którą Bóg obdarza każdego człowieka, zwłaszcza cierpiącego, słabego i ubogiego, [nienarodzonego]. (św. Jan Paweł II. Homilia. 4 czerwca 1997 r. Kalisz)

5. Praca domowa

Napisz list do kobiety, która stoi przed dylematem aborcji. Wskaż jej miejsca, gdzie może zwrócić się o pomoc.

6. Modlitwa

K: Janie Pawle II, nasz święty orędowniku, wspomóżycielu w trudnych sprawach. Ty, który swoim życiem świadczyłeś o wielkiej miłości do Boga i ludzi, prowadząc nas drogą Jezusa i Maryi, w umiłowaniu obojga, pragnąc pomagać innym. Przez miłość i wielkie cierpienie, ofiarowane za bliźnich, co dzień zbliżałeś się do świętości. Pragnę prosić Cię o wstawiennictwo w mojej sprawie: *Uczniowie myślą swoją intencję* wierząc, że przez Twoją wiarę, modlitwę i miłość pomożesz zanieść ją do Boga. Ufam w miłosierdzie Boże i moc Twej papieskiej modlitwy. Pragnę przez Jezusa i Maryję za Twoim przykładem zbliżyć się do Boga. Ojczy nasz... Zdrowaś Maryjo... Chwała Ojcu...

Autor: ks. dr Łukasz Nycz, Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”

ZAŁĄCZNIK nr I

Tekst nr I - Skomplikowane sytuacje życiowe:

(...) najróżniejsze trudności związane z codziennym życiem i ze stosunkami między ludźmi, szczególnie dotkliwie odczuwane w złożonej rzeczywistości współczesnego społeczeństwa, w którym pojedyncze osoby, małżeństwa i rodziny pozostają często same ze swoimi problemami. Nie brak sytuacji szczególnego ubóstwa, niedostatku i niepewności, w których trud codziennej egzystencji, cierpienie sięgające granic ludzkiej wytrzymałości oraz doznawana przemoc – zwłaszcza przemoc wymierzona przeciw kobietom – sprawiają, że opowiedzenie się po stronie życia i jego obrona stają się trudne, a czasem wymagają wręcz heroizmu. (EV, 11)

Tekst nr II - Komfort życia

(...) życie, które domaga się większej zyczliwości, miłości i opieki, jest uznawane za bezużyteczne lub traktowane jako nieznośny ciężar, a w konsekwencji odrzucane na różne sposoby. Człowiek, który swoją chorobą, niepełnosprawnością lub — po prostu — samą swoją obecnością zagraża dobrobytowi lub życiowym przyzwyczajeniom osób bardziej uprzywilejowanych, bywa postrzegany jako wróg, przed którym należy się bronić albo którego należy wyeliminować. (EV, 12)

- Dlaczego dzieci, osoby starsze i z niepełnosprawnością uważane są za „zagrożenie” dla dobrobytu?
- Jak dziś argumentuje się odkładanie lub brak posiadania potomstwa przez młode małżeństwa? Jakże to może mieć konsekwencje?

Tekst nr III - Presja społeczna i prawodawstwo

(...) kształtuje się i utrwała nowa sytuacja kulturowa (...) znaczna część opinii publicznej usprawiedliwia przestępstwa przeciw życiu w imię prawa do indywidualnej wolności i wychodząc z tej przesłanki domaga się nie tylko ich niekaralności, ale wręcz aprobaty państwa dla nich, aby móc ich dokonywać z całkowitą swobodą, a nawet korzystając z bezpłatnej pomocy służby zdrowia. (...) Fakt, że prawodawstwo wielu państw, oddalając się nawet od fundamentalnych zasad swych konstytucji, nie tylko nie karze tego rodzaju praktyk wymierzonych przeciw życiu, ale wręcz uznaje je za całkowicie legalne (...). Nawet medycyna, która z tytułu swego powołania ma służyć obronie życia ludzkiego i opiece nad nim, w niektórych dziedzinach staje się coraz częściej narzędziem czynów wymierzonych przeciw człowiekowi i tym samym zniekształca swoje oblicze, zaprzecza samej sobie i uwłacza godności tych, którzy ją uprawiają. (EV, 4)

- Jak dziś promowana jest postawa proaborcyjna? Jakie organizacje się tym zajmują?
- Jak przez szeroko rozumianą kulturę społeczną kształtuje się postawę akceptacji dla postulatów aborcyjnych?

Tekst nr IV – Zanik poczucia solidarności

(...) współczesne tendencje, prowadzące do uwolnienia człowieka od odpowiedzialności za bliźnich, wyrażające się między innymi zanikiem solidarności z najsłabszymi członkami społeczeństwa, jak starcy, chorzy, imigranci i dzieci oraz obojętnością często występującą w relacjach między narodami, nawet wówczas, gdy w grę wchodzi wartości fundamentalne, takie jak życie, wolność i pokój.

- Co sprawia, że ludzie co raz mniej interesują się losem innych ludzi?

Tekst nr V - Działania firm farmaceutycznych

Aby ułatwić rozpowszechnianie stosowania *aborcji*, zainwestowano i nadal inwestuje się ogromne fundusze w produkcję środków farmaceutycznych, pozwalających na zabicie płodu w łonie matki w taki sposób, że nie jest konieczna pomoc lekarza. Wydaje się, że prawie wyłącznym celem badań naukowych w tej dziedzinie jest uzyskiwanie produktów coraz prostszych w użyciu i coraz skuteczniej niszczących życie, a zarazem pozwalających na wykonywanie przerywania ciąży bez żadnej społecznej kontroli i odpowiedzialności. (EV, 13)

- Czy słyszałeś o działaniach, o których pisze św. Jan Paweł II? Jakie to działania?

Tekst nr VI - Antykoncepcja

Być może wielu ludzi rzeczywiście stosuje środki antykoncepcyjne po to, aby nie narażać się później na pokusę aborcji. Jednakże antywartości wszczepione w „mentalność antykoncepcyjną” która jest czymś zupełnie odmiennym od odpowiedzialnego ojcostwa i macierzyństwa, przeżywanego w poszanowaniu pełnej prawdy aktu małżeńskiego – sprawiają, że ta właśnie pokusa staje się jeszcze silniejsza, jeżeli dojdzie do poczęcia „niechcianego” życia. W istocie, kultura proaborcyjna jest najbardziej rozpowszechniona właśnie w środowiskach, które odrzucają nauczanie Kościoła o antykoncepcji. (...) W bardzo wielu przypadkach korzenie tych praktyk tkwią w hedonistycznej i

nieodpowiedzialnej postawie wobec życia płciowego (...) przerwanie ciąży jest jedyną możliwością w przypadku niepowodzenia antykoncepcji. (EV, 13)

- Jak „paradoksalnie” używanie antykoncepcji może spowodować decyzję o dokonaniu aborcji?

Tekst nr VII - Odrzucenie cierpienia

(...) zwiększa się *pokusa rozwiązania problemów cierpienia, eliminując go u podstaw* przez przedwczesne spowodowanie śmierci w momencie uznanym za najwłaściwszy. Wszystko to zaostrza się pod wpływem atmosfery kulturowej, która nie dostrzega żadnego znaczenia czy wartości cierpienia, a przeciwnie, uważa je za zło samo w sobie, które należy za wszelką cenę wyeliminować; dzieje się tak zwłaszcza wówczas, gdy brakuje motywacji religijnej, która pomogłaby człowiekowi odczytać pozytywnie tajemnicę cierpienia. (EV, 15)

- Jaki eliminuje się z przestrzeni publicznej cierpienie, ból, słabość?
- Dlaczego ludziom coraz trudniej jest nadać sens cierpieniu?

Tekst nr VIII - Egoizm

(...) społeczeństwo staje się zbiorowością jednostek żyjących obok siebie, ale nie połączonych wzajemnymi więzami: każdy pragnie zrealizować swoje cele niezależnie od innych czy wręcz dąży do własnych korzyści kosztem innych. Jednakże fakt, że także inni mają podobne dążenia, zmusza do poszukiwania jakiejś formy kompromisu, jeżeli społeczeństwo ma zagwarantować każdemu możliwie jak najwięcej wolności. W ten sposób zanika wszelkie odniesienie do wspólnych wartości i do prawdy absolutnej, uznawanej przez wszystkich: życie społeczne zostaje wystawione na ryzyko całkowitego relatywizmu. *Wszystko staje się wówczas przedmiotem umowy i negocjacji*; także owo pierwsze z podstawowych praw, jakim jest prawo do życia. (EV, 20)

- Na czym polega relatywizm moralny?

Tekst nr IX - zanik wiary

Gdy zatem zanika wrażliwość na Boga, zostaje też zagrożona i zniekształcona wrażliwość na człowieka, jak stwierdza lapidarnie Sobór Watykański II: „Stworzenie (...) bez Stworzyciela zanika. (...) Co więcej, samo stworzenie zapada w mroki przez zapomnienie o Bogu”. Człowiek nie potrafi już postrzegać samego siebie jako kogoś „przedziwnie odmiennego” od innych ziemskich stworzeń; uznaje, że jest tylko jedną z wielu istot żyjących, organizmem, który – w najlepszym razie – osiągnął bardzo wysoki stopień rozwoju. Zamknięty w ciasnym kręgu swojej fizycznej natury, staje się w pewien sposób „rzeczą” i przestaje rozumieć „transcendentny” charakter tego, że „istnieje jako człowiek”. Dlatego nie traktuje już życia jako wspaniałego daru Bożego, który został powierzony jego odpowiedzialności, aby on strzegł go z miłością i „czcił” jako rzeczywistość „świętą”. (EV, 20)

- Jak spadek liczby wierzących wpływa na podejście do aborcji i eutanazji?
- Jaki wpływ mają na to wypowiedzi celebrytów, lubi z pierwszych stron gazet deklarujących się jako ludzie wierzący?

Tekst X – Presja rodziny

Decyzję o zabójstwie dziecka jeszcze nienarodzonego podejmuje często nie tylko matka, ale inne jeszcze osoby. Winien może być przede wszystkim ojciec dziecka, nie tylko wówczas, gdy bezpośrednio nakłania kobietę do przerwania ciąży, ale także kiedy pośrednio przyczynia się do podjęcia przez nią takiej decyzji, pozostawiając ją samą w obliczu problemów związanych z ciążą: w ten sposób rodzina zostaje śmiertelnie zraniona i zbeszczeszczona w swej naturze jako wspólnota miłości oraz w swym powołaniu, jako „sanktuarium życia”. Nie należy też pomijać nacisków, jakie są wywierane przez szersze środowisko rodziny i przyjaciół.

- Jaki wpływ na decyzję o zabiciu dziecka mają najbliżsi kobiety/małżeństwa?

ZAŁĄCZNIK nr II

Tekst nr I – Wsparcie dla samotnych matek i nieuleczalnie chorych

Wiele jest *ośrodków opieki nad życiem* lub tym podobnych instytucji, prowadzonych przez osoby lub grupy, które z podziwu godnym oddaniem i ofiarnością niosą pomoc moralną i materialną matkom znajdującym się w trudnych sytuacjach i narażonym na pokusę aborcji. Powstają też i są coraz liczniejsze *grupy wolontariuszy*, które starają się otoczyć opieką osoby pozbawione rodziny, ludzi zmagających się ze szczególnymi problemami oraz tych, którzy muszą się znaleźć w odpowiednim środowisku wychowawczym, aby przezwyciężyć zgubne nałogi i odzyskać wiarę w sens życia.

- Podaj przykłady instytucji o których pisze św. Jan Paweł II.
- Jakie działania są w Twoim zasięgu?

Tekst nr II – Rozwój medycyny

Medycyna, dzięki wysiłkom naukowców i lekarzy, postępuje naprzód w poszukiwaniu coraz skuteczniejszych środków leczenia chorób: nowe odkrycia, niegdyś niewyobrażalne, zapowiadają dalsze postępy i już dziś służą rodzącemu się życiu, ludziom cierpiącym, ciężko chorym albo umierającym.

- Jakie znasz przykłady działań medycznych stojących na straży ludzkiego życia, diagnozy, leczenia chorób, ulgi w cierpieniu?

Tekst – III – Formacja sumienia

Aby być naprawdę ludem służącym życiu, musimy konsekwentnie i odważnie głosić te prawdy już na pierwszym etapie ewangelizacji, a następnie w *katechezie i różnych formach przepowiadania, w dialogu osobowym i we wszelkich działaniach wychowawczych*. Wychowawcy, nauczyciele, katecheci i teolodzy winni podkreślać *racje antropologiczne*, które uzasadniają i umacniają szacunek dla każdego życia ludzkiego. W ten sposób ukażemy w pełnym blasku pierwotną nowość *Ewangelii życia* i pomożemy wszystkim odkryć, także w świetle rozumu i doświadczenia, że chrześcijańskie orędzie ukazuje pełnię prawdy o człowieku oraz o sensie jego bytu i istnienia; odkryjemy cenne

możliwości spotkania i dialogu także z niewierzącymi i wszyscy razem będziemy kształtować nową kulturę życia. (EV, 82)

- Jak można promować prawdę o wartości ludzkiego życia?
- Jak jest to już realizowane? Jak można to skutecznić?
- Jak powinna wyglądać argumentacja? Dlaczego same argumenty z wiary nie wystarczą?
- O jakich tematach trzeba dziś rozmawiać z młodzieżą, aby zapobiegać sytuacji, gdy staną przed decyzją o dokonaniu aborcji?

Tekst IV – Promocja macierzyństwa

Spełniając w życiu swoją misję, „nie zawsze te heroiczne matki znajdują oparcie w swoim środowisku. Wręcz przeciwnie, modele cywilizacji, często kreowane i propagowane przez środki społecznego przekazu, nie sprzyjają macierzyństwu. W imię postępu i nowoczesności prezentuje się jako przestarzałe takie wartości, jak wierność, czystość, poświęcenie, którymi wyróżniały się i nadal wyróżniają rzesze chrześcijańskich matek i narzeczonych. (EV,87)

- Jak można dziś promować postawę macierzyńską?
- Dlaczego kobiety odkładają decyzję o macierzyństwie? Co może skłonić rodziny do posiadania wielu dzieci?

Tekst V – Działalność charytatywna

Właśnie taka głęboka miłość do każdego człowieka dała początek *niezwykle bogatej historii działalności charytatywnej*, która rozwijała się przez stulecia i dzięki której pojawiły się w życiu Kościoła i społeczeństwa bardzo liczne struktury służące życiu. (EV, 87)

- Jak Kościół wspomaga chorych i cierpiących?

Tekst VI – Działania służby zdrowia

*Szczególne odpowiedzialność spoczywa na personelu służby zdrowia: lekarzach, farmaceutach, pielęgniarkach i pielęgniarzach, kapelanach, zakonnikach i zakonnicach, pracownikach administracyjnych i wolontariuszach. Ich zawód każe im strzec ludzkiego życia i służyć mu. W dzisiejszym kontekście kulturowym i społecznym, w którym nauka i sztuka medyczna zdają się tracić swój wrodzony wymiar etyczny, mogą doznawać oni często silnej pokusy manipulowania życiem, z czasem wręcz powodowania śmierci. (...) Absolutne poszanowanie każdego niewinnego życia ludzkiego nakazuje także *skorzystać z prawa do sprzeciwu sumienia* wobec aborcji i eutanazji. (EV, 89)*

- W jaki sposób klauzula sumienia pozostaje w służbie życiu?

Tekst VII – Wolontariat i działalność społeczna

Szczególne rolę mają do odegrania *osoby zaangażowane w wolontariat*: wnoszą one cenny wkład w służbę życiu, gdy potrafią połączyć kwalifikacje zawodowe z wielkoduszną i bezinteresowną miłością. Konsekwentny realizm miłości nakazuje służyć *Ewangelii*

życia także poprzez różne formy działalności społecznej i aktywności politycznej, polegające na głoszeniu i obronie wartości życia w naszych coraz bardziej złożonych i pluralistycznych społeczeństwach. Jednostki, rodziny, grupy i stowarzyszenia są odpowiedzialne – choć z różnego tytułu i na różne sposoby – za tę działalność społeczną i za realizację przedsięwzięć w dziedzinie kultury, gospodarki, polityki i prawodawstwa, które kierując się szacunkiem dla wszystkich i logiką demokratycznego współistnienia, przyczyniają się do budowania społeczeństwa opartego na uznaniu i ochronie godności każdej osoby oraz na obronie i promocji życia wszystkich.

- W jakie przestrzenie zaangażowani są wolontariusze w służbie potrzebującym?
- Jakie znasz osoby, organizacje zaangażowane w obronę życia?

Tekst – VIII – Działania państwa

Jest to zadanie, które spoczywa przede wszystkim na *odpowiedzialnych za sprawy publiczne*. Powołani do służby człowiekowi i dobru wspólnemu, mają oni obowiązek opowiadać się odważnie po stronie życia, zwłaszcza w sferze *rozporządzeń prawnych*. (...) Choć prawa nie są jedynym narzędziem obrony ludzkiego życia, odgrywają rolę bardzo ważną, a czasem decydującą w procesie kształtowania określonej mentalności i obyczaju. (...). W tym kontekście należy podkreślić, że nie wystarczy zniesienie niegodziwych praw. Należy usunąć przyczyny, które sprzyjają zamachom na życie, przede wszystkim przez zapewnienie należytej pomocy rodzinie i macierzyństwu: *polityka rodzinna* musi być *filarem i motorem wszelkiej polityki społecznej*. Dlatego należy podejmować działania społeczne i prawodawcze zdolne zapewnić warunki autentycznej wolności w podejmowaniu decyzji dotyczących ojcostwa i macierzyństwa; konieczne jest też oparcie na nowych zasadach polityki w sferze pracy, rozwoju miast, budownictwa mieszkaniowego i usług, tak aby można było pogodzić rytmy pracy z rytmem życia rodzinnego oraz zapewnić rzeczywistą opiekę dzieciom i starcom. (EV, 90)

- Jakie sytuacje powinno regulować ustawodawstwo prorodzinne?
- Jakie macie propozycje rozwiązań prawnych, które służyły by promocji życia?

Tekst IX – Rola rodziny

Jest to zadanie przede wszystkim małżonków, którzy są wezwani, aby być przekazicielami życia na podstawie nieustannie odnawianej *świadomości sensu rodzicielstwa*, pojmowanego jako doniosłe wydarzenie, ukazujące, że *życie ludzkie jest darem, który przyjmujemy po to, aby go ponownie ofiarować*. (...) Przez słowo i przykład, przez codzienne kontakty i decyzje, przez konkretne gesty i znaki rodzice uczą swoje dzieci autentycznej wolności, która się urzeczywistnia przez bezinteresowny dar z siebie, i rozwijają w nich szacunek dla innych, poczucie sprawiedliwości, postawę serdecznej akceptacji innych, dialogu, wielkodusznej służby i solidarności oraz wszelkie inne wartości, które pomagają przyjmować życie jako dar. (...) rodzina *wysławia Ewangelię życia przez codzienną modlitwę osobistą i rodzinną*: chwali w niej Boga i dziękuje Mu za dar życia, prosi o światło i moc, aby stawiać czoło trudnościom i cierpieniom, nigdy nie tracąc nadziei. Jednakże sposobem wysławiania, które nadaje sens wszelkim innym

formom modlitwy i kultu jest ten, który się wyraża w *codziennym życiu rodziny*, gdy jego treść stanowi miłość i ofiara. (...) Szczególnie wymownym znakiem solidarności między rodzinami jest *adopcja* lub *wzięcie pod opiekę* dzieci porzuconych przez rodziców czy też żyjących w trudnych warunkach. Niezależnie od związków ciała i krwi, prawdziwa miłość ojcowska i macierzyńska gotowa jest przyjąć także dzieci pochodzące z innych rodzin, obdarzając je tym wszystkim, co jest im potrzebne do życia i pełnego rozwoju. Wśród różnych form adopcji warto zalecić także *adopcję na odległość*, bardziej wskazaną w przypadkach, gdy jedynym powodem porzucenia dziecka jest głębokie ubóstwo jego rodziny. (EV, 93)

- Jak przykład wyniesiony z domu ma wpływ na budowanie szacunku wobec ludzkiego życia?